

Assignatura: TÈCNiques D'INVESTIGACIÓ EN ANTROPOLOGIA SOCIAL I CULTURAL

Codi: 28701

Professor: Aurelio Díaz

Cicle: Segon

Semestre: Primer

Núm. crèdits: 9

Tipus: TR

Horari de classe:

Gr. 1	DI-Dc	11.30-13.00
PA 1	Dc	10.30-11.30
PL 1	Dv	11.30-13.30
PL 2	Dv	13.30-14.30
Gr. 2	DI-Dc	16.30-18.00
PA 2	DI	15.30-16.30
PL 2	Dv	15.30-16.30
PL 3	Dv	16.30-18.30

Despatx: B9-137 **Horari d'atenció:** dilluns de 13.00 a 14.00; dimecres de 18.00 a 19.00

Telèfon: 93 5811143

E-mail: aurelio.diaz@uab.es

1. Contingut

Aquesta assignatura s'estructura seguint la lògica dels projectes de recerca i els continguts s'introdueixen i discuteixen al fil del desenvolupament: coneixement relatiu a les diferents tècniques de recerca (instruments, pràctiques i procediments) i la pertinença en cada disseny, tot evitant la desvinculació de les orientacions teòriques i metodològiques que incideixen en la selecció.

Es discuteixen primer els diferents tipus de recerca, dissenys i estratègies. Després es desenvolupen la operacionalització de conceptes (aquest és un punt central) y les estratègies de mostreig. A partir d'aquí, i considerant el treball de camp com un complex articulad de tècniques, s'introdueixen les diferents tècniques i procediments de recollida, sistematització, anàlisi de la informació i, finalment, la presentació de resultats.

2. Objectius

Assolir el coneixement que permeti desenvolupar una proposta de recerca a partir del treball final de l'assignatura de Mètodes d'Investigació i que serà portada a terme a l'assignatura de Pràctiques de Camp II.

L'alumnat ha de ser capaç d'elaborar una primera construcció de l'objecte i una estratègia de recerca, conèixer la teoria de totes les tècniques considerades i poder fonamentar la pertinença o no d'aquestes en el disseny.

3. Temari

1. Introducció. 1.1 Tipus de recerca. 1.2 Investigació qualitativa i etnografia. 1.3 Aspectes clau.
2. Organització de la investigació. 2.1 Projecto. 2.2 Dissenys i estratègies. 2.3 Fases.
3. Operacionalització de conceptes. 3.1 Conceptes i definicions. 3.2 Classificacions i tipologies. 3.3 El procés d'operacionalització. 3.4 Indicadors socials.

4. Selecció d'unitats i disseny de la mostra. 4.1 Definició i delimitació de les unitats. 4.2 Mostreig: aspectes generals. 4.3 Tipus de mostreig: probabilístics i teòrics.
5. Documentació i bibliografia. 5.1 Arxius, fonts i documents. 5.2 Introducció a l'anàlisi secundària
6. Treball de camp: aspectes generals. 6.1 Introducció. 6.2 Accés i fases. 6.3 Rols i relacions de camp. 6.4 Equació personal i aspectes ètics.
7. Observació i descripció. 7.1 Tipus, potencialitats i limitacions. 7.2 Registre: notes, diari de camp i tècniques àudio visuals.
8. Entrevista. 8.1 Comunicació, conversació i entrevista. 8.2 Tipus d'entrevista. 8.3 Procés de realització. 8.4 Registre, transcripció i anotació.
9. Història de vida i biografia. 9.1 Introducció: l'individual i el col·lectiu. 9.2 Tipus. 9.3 Procés de realització.
10. Grups focals. 10.1 Característiques i tipus. 10.2 Fase de preparació. 10.3 Fase de realització.
11. Enquesta. 10.1 Introducció: característiques generals. 10.2 Tipus. 10.3 Instruments: estructura y tipus de preguntes. 10.4 Procés de realització.
12. Relacions: genealogies i xarxes. 12.1 Conceptes y característiques. 12.2 Xarxes i relacions socials. 12.3 Introducció a l'anàlisi de xarxes.
13. Preparació per a l'anàlisi. 13.1 El procés d'anàlisi: introducció general. 13.2 Selecció i codificació. 13.3 Presentació de la informació. 13.4 Introducció als programes informàtics d'anàlisi.
14. Procés d'anàlisi. 14.1 Procediments analítics generals. 14.2 Anàlisi secundària i meta anàlisi. 14.3 Introducció a l'anàlisi de contingut i del discurs.
15. L'escriptura i l'informe. 15.1 Introducció. 15.2 Tipus i estructura. 15.3 Estils i audiències. 15.4 Avaluació de les investigacions.

4. Avaluació

Per a l'alumnat que segueix la seqüència: realització d'un únic treball que parteix del realitzat a l'assignatura de Mètodes d'Investigació i el guió del qual és el següent:

1. Enunciat de la hipòtesi principal i alternativa.
2. Marc teòric – estat de la qüestió. Enfocaments teòrics, hipòtesi o idees que s'han fer servir en el desenvolupament del treball. Presentació i descripció del tema / objecte d'estudi o del seu context.
3. Univers i unitats.
4. Variables dependents i independents.
5. Generalitzacions empíriques. Especificació, definició i operacionalització dels conceptes.
6. Supòsits. Especificació, definició i operacionalització dels conceptes.
7. Implicacions contrastadores. Especificació, definició i operacionalització dels conceptes.
8. Dades necessàries per a contrastar la hipòtesi principal, per a posar a prova les implicacions contrastadores. Síntesi jerarquitzada i organitzada de les dades clau per a la posta a prova
9. Hipòtesi alternativa. Especificació, definició i operacionalització dels conceptes.
10. Tècniques pertinents.
  - 10.1 Especificació de la pertinença de les tècniques per a les diferents generalitzacions empíriques, supòsits i implicacions contrastadores.
  - 10.2 Especificació de biaixos, limitacions, complementarietat i articulació de les diferents tècniques proposades.
  - 10.3 Fonamentació de la no pertinença de les tècniques no considerades.
  - 10.4 Especificació dels criteris de selecció dels subjectes (o fonts), estratègia de mostreig i característiques de la mostra (proposta teòrica més enllà de Pràctiques de Camp II).
11. Comentari final: consideracions generals sobre el treball realitzat.
12. Bibliografia. 12.1 Citada. 12.2 Referida

Per a l'alumnat que no segueix la seqüència (que no ha cursat Mètodes d'Investigació): 5 treballs (2 punts cada un d'ells)

1. Anàlisi dels diferents aspectes del disseny d'una investigació publicada o d'una tesi.

2. Exercici d'operacionalització a partir de conceptes clau.
3. Informe d'un arxiu, selecció i descripció d'una part del fons documental, elaboració d'una fitxa per al buidat i aplicació d'aquesta.
4. Selecció de paraules clau i codificació d'una història de vida escollida entre les que figuren en la bibliografia recomanada.
5. Disseny d'una fitxa per a la recollida d'informació relacional i aplicació d'aquesta a un cas: xarxa personal.

Per a tot l'alumnat, consideracions quant a l'avaluació i els treballs:

- Els treballs s'han de lliurar el dia i hora oficials d'examen. No s'acceptarà cap treball després d'aquest dia.
- S'aprova amb un cinc.
- Els treballs es presentaran grapats sense enquadernació de cap tipus, fundes de plàstic i similars. Del treball de la seqüència s'ha de lliurar obligatòriament original i còpia.
- En la portada o en el encapçalament han de figurar totes les dades que permetin identificar a qui presenta el treball (inclosos adreça electrònica i telèfon) .
- Si el treball conté apartats ha d'incloure obligatòriament un índex. En cas contrari, no serà corregit i constarà com a no presentat.
- Si els treballs no inclouen la bibliografia utilitzada, es cita incorrectament o no se sap qui ha escrit què (respecte de la autoria), no seran corregits i constaran com a no presentats.

5. Tutoria integrada

Aquesta assignatura no té tutories integrades; té tutories individualitzades (PL) en les que es fa un seguiment del treball de la seqüència.

6. Bibliografia obligatòria

- Bohannon L. (1995 [1966]) Shakespeare en la selva. A: Velasco H., comp. (1995 [1993]) *Lecturas de Antropología Social y Cultural*. Madrid, UNED, 83-93.
- Cardoso CFS, Pérez H. (1999 [1976]) *Los métodos de la historia*. Barcelona, Crítica, 132-167.
- Cátedra M. (1992 [1990]) Prólogo a la edición española. A: Rabinow P. *Reflexiones sobre un trabajo de campo en Marruecos*. Madrid, Júcar, 9-18.
- Collins H, Pinch T. (1996 [1993]) La vida sexual de la lagartija de cola de látigo. A: *El gólem. Lo que todos deberíamos saber acerca de la ciencia*. Barcelona, Crítica Mondadori, 131-142.
- Deloria V.(1975 [1969]) Los antropólogos y otros amigos. A: *El general Custer murió por vuestros pecados. Un manifiesto indio*. Barcelona, Barral, 91-114.
- Díaz A., comp. (2004) *Apunts i materials de Tècniques d'Investigació: vol ser un manual però no pot (ai)*. Bellaterra, UAB, fotocopiats.
- Heider KG. (1988) The Rashomon Effect: When Ethnographers Disagree. *American Anthropologist*, 90, 1, 73-81.
- Lewis O. (1965 [1959]) La escena. A: *Antropología de la pobreza. Cinco familias*. México, FCE, 16-32.
- Portelli A. (1989) Historia y memoria: la muerte de Luigi Trastulli. *Historia y Fuente Oral*, 1, 5-32.
- Sánchez JJ. (1996) La calidad de la encuesta. *Papers. Revista de Sociologia*, 48, 127-146.
- San Román T. (1993) Apuntes. La universidad y el bienestar social. *Antropología*, 6, 131-141.
- Schatzman L, Strauss A. (1994 [1955]) Clase social y formas de comunicación. A: Bourdieu P, Chamboredon JC, Passeron JC. (1994 [1973]) *El oficio de sociólogo*. Madrid, S.XXI, 238-253.
- Schutz A. (1974 [1945]) El forastero. Ensayo de psicología social. A: Schutz A. (1974 [1964]) *Estudios sobre teoría social*. Buenos Aires, Amorrortu, 95-107.

- Spradley JP. (1995 [1976]) Jaleo en la celda: la ética en el trabajo de campo urbano. En: Velasco H., comp. (1995 [1993]) *Lecturas de Antropología Social y Cultural*. Madrid, UNED, 199-213.
- Whyte WF. (1971 [1943]) Entrenamiento de observación participante. A: *La sociedad de las esquinas*. México, Diana, 359-369.

7. Bibliografía complementaria (manuals)

- Agar MH. (1996) *The Professional Stranger: An Informal Introduction to Ethnography. Second edition*. New York, Academic Press.
- Beaud S, Weber F. (2003 [1997]) *Guide de l'enquête de terrain. Produire et analyser des données ethnographiques*. Paris, La Découverte.
- Bernard HR. (1988) *Research Methods in Cultural Anthropology*. Newbury Park, Sage.
- Bryman A., ed. (2001a) *Ethnography. Vol. I: The Nature of Ethnography*. London, Sage.
- Bryman A., ed. (2001b) *Ethnography. Vol. II: Ethnographic Fieldwork Practice*. London, Sage.
- Bryman A., ed. (2001c) *Ethnography. Vol. III: Issues in Ethnography*. London, Sage.
- Bryman A., ed. (2001d) *Ethnography. Vol. IV: Analysis and Writing Ethnography*. London, Sage.
- Cea D'Ancona MA. (1996) *Metodología cuantitativa. Estrategias y técnicas de investigación social*. Madrid, Síntesis.
- Creswell JW. (1998) *Qualitative Inquiry and Research Design. Choosing Among Five Traditions*. Thousand Oaks, Sage.
- Denzin NK, Lincoln YS., eds. (1994) *Handbook of Qualitative Research*. Thousand Oaks, Sage.
- García M, Ibáñez J, Alvira F., comps. (1989 [1986]) *El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas de investigación*. Madrid, Alianza.
- Goetz JP, Lecompte MD. (1988 [1984]) *Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa*. Madrid, Morata.
- Hammersley M, Atkinson P. (1994 [1983]) *Etnografía. Métodos de investigación*. Barcelona, Paidós.
- Miles, MB, Huberman AM. (1994) *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, Sage.
- Pelto PJ, Pelto GH. (1978 [1970]) *Anthropological Research. The Structure of Inquiry*. New York, Cambridge University Press.
- Quivy R, Van Campenhoudt L. (2001 [1995]) *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona, Herder.
- Rodríguez G, Gil J, García E. (1996) *Metodología de la investigación cualitativa*. Archidona, Aljibe.
- Roigé X, Estrada F, Bertrán O. (1999) *Tècniques d'investigació en antropologia social*. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona, col. Textos docents 153.
- Spradley JP. (1980) *Participant Observation*. New York, Holt, Rinehart & Winston.
- Taylor SJ, Bogdan R. (1986 [1984]) *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Buenos Aires, Paidós.
- Valles MS. (1997) *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*. Madrid, Síntesis.